

TUTUKLU ve HÜKÜMLÜLERİN ULUSLARARASI ve ULUSAL KAYNAKLARDA SAĞLIK HAKLARI

**AÜTF Halk Sağlığı AbD
Dönem 6 Semineri
28.12.12, Ankara**

Sunanlar..

İnt. Dr. Sait ERBEY

İnt. Dr. Uğur ERAY

Danışman : Dr. Ahmet SALTİK

www.ahmetsaltik.net

SAĞLIK MEVZUATI KAPSAMINDA YASALAR..

“Boşunadır yasalar;
herkesi eşit olarak bağlamıyorsa..
Boşunadır yasalar;
toplumda 1 tek kişi bile ceza
almadan onları çiğneyebiliyorsa..”

Denis DİDEROT / [*Düşünceler*, 1774]

❖ Paris'te Karnavale Müzesi'nde bulunan
ve kapağında

"İnsan derisi ile kaplıdır"
yazan Fransızların ilk anayasası (1791)..

D. Diderot'nun
Anatomi'ye de
katkıları oldu..

Tekbir dillerinden Ökümüyor

Bir roket atılır önceki gün... Tekbir ile... Okulu vurdular... 25 çocuk parçalanarak öldü... Çoğnu kurtarılanlardan bir kız çocuğu korku ile ellerine bakıyordu, elleri yoktu çapıtı arkası yerinde... Tekbir Allah'ın adı... Allah belanı versin... Hiç vicdanları yok... Allah'tan hiç korkuyorlar... Kim destekliyor bunları hacı?... **BEKİR COŞKUN'un yazısı** ■ 2. Sayfa

Cumhuriyet'ten kadınlara armağan

Türk kadınına seçme ve seçilme haklarını verildiği 5 Aralık'ın 75. yıldönümünde okuyularımıza 5 Aralık 1935 tarihli gazetemizin ilgili sayılarının tıpkıbasımını armağan ediyoruz.

Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan avukat Bayır'a yönelik bir insanlık ayıbı yaşıyor

Kelepçeyle ameliyata

KOMİSYONDA KRİZ

O masa dağılmanın eşiğinde

AKP'nin "İstikrarlı sistem" deyiminde arar etmiş Anayasa Uzmanı Ak Komisyon'un dağılımına engin getiren, CHP ve MHP'den ayrılmış üyelerin, "Anayasa komisyonu ilâhî dağılacağı" bellirdi. Kızı beğen Meslek Bakanlığı ile tartışmaya girdik.

ERDOĞAN

Kendi ayıbını görmüyor

BDP'nin dekarasyonunun kabul edilmesini isteyen Başbakan Erdoğan aynı zihniyetten hareket ediyor. Erdoğan dekarasyonla ilgili söyledi, "görsel istifa" den, "istifa" e kadar çok sayıda suçlamı yapıyor.

YIMPAS'A HACİZ

Mağdur kasayı çilingirle açtırdı

Yeni sermayenin önemli aktörlerinden Yimpaş Holding'e yönelik bir tahkikatla yeminli Çiğdem Uyar'ın evindeki eşyalar ve katıldığı birer oteller hazineleştirildi. Uyar'ın kasası çilingirle açıldı, 4 milyar ve 2 milyar altına el konuldu.

Narkozdaki hastaya zulüm Avukat Cevdet Bayır'ın eşi Menekşe Yılmaz Bayır, eşinin bütnek hastası olduğuna ve geçen haftalarda tek bebeğinin alınmasına için ameliyata götürüldüğünü anlatı. Kadın, ameliyat için yatağa kelepçelenmek istediğini dile getiren Bayır'ın "Emin bu hastalığa karşı çıkıyor. Narkozdaki bir hastayı yatağa kelepçelemek ayıp" ibre zafim değil mi?" diye sıyor etti.

1 Mayıs'a katılma suçu Türkiye'deki yargı yapılandıktan kendi paylarına düşeni de aldıklarını belirten Menekşe Yılmaz Bayır "Egime 1 Mayıs İçki Bayramı'na katıldığı iddiasıyla örgütlü üyelerinden ceza veriliyor. Uzunluk etmesinde hiçbir delil olmadığı halde, 1 Mayıs'a katılmak suç olduğunu gibi 1 Mayıs'ta ceza alında da değildi" dedi. **SİBEL BAĞÇETEPE'nin haberi** ■ 4. Sayfa

ÖMEROĞLU, TBMM'DE MUHALEFETİN PROTİSTOLARI ARASINDA YEMİN ETTİ

Ombudsman değil 'Akbudsman'

Yargıtay'da İbrahim Dink'i 301 maddeden mahkûm eden kararın onaylanmasını mücadele eden ve Başbakan Erdoğan'ın oğullarının nikah şahitliğini yapan Ömeroğlu, muhaliflerin protestoları eşliğinde yemin etti. Ömeroğlu kuruşu davet edilince DDP'de vekiller sıra kapaklarına vurulmaya başladıkça CHP'de vekiller ise "AKBUDS-MAN" yazısı dövizleri kaldırarak Ömeroğlu'na desteklerini sundu. Bu sırada MHP Grup Başkanvekili Mehmet Şandır da ateşli protesto ya katıldı. ■ 5. Sayfa

Türkiye'nin yüzde 16'sı yeterli yiyecek bulamazken lüks tüketim kriz dinlemiyor

Teğet geçtiyse bu ne?

CHP liderine Bağdat'tan davet

İstanbul, Bakan Yıldırım'ın uçağında tepesi ile vermemişler yanından geçen Irak Başbakanı Nuri al-Maliki'ye, CHP lideri Kılıçdaroğlu'nu Bağdat'a davet ettiği sorular yapıldı. Bağdat'tan davet edildiği iddia edildi. Kılıçdaroğlu'nun önceki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde MHP'ye destek vermesi 2013'te ille ayırtırca MHP'ye gideceği iddiası yapıldı. ■ 6. Sayfa

Türkiye'nin nüfusunun yüzde 4-6'sı sıklıkla yetersiz yiyecek tüketiyor. Yeterli yiyecek bulamayan yetersiz gelirli sınıfların, Akademi'den önceki yıllarda yüzde 14,2 seviyesindeydi. Yaza 11 ay kadar sürecek açlıkla karşı karşıya kalıyor. Bu kadar yetersiz gelirli sınıfların varlığına şaşırılmıyor. Üzgünlük, yeterli yiyecek bulamayanların yüzde 12'si olarak. ■ 7. Sayfa

Yokluklar toplumsal mutsuzluğa sebep oluyor

Denizli'de çözümlenmeyen mutsuzlukların, bir yandan da yetersiz gelirli sınıfların, Akademi'den önceki yıllarda yüzde 14,2 seviyesindeydi. Yaza 11 ay kadar sürecek açlıkla karşı karşıya kalıyor. Bu kadar yetersiz gelirli sınıfların varlığına şaşırılmıyor. Üzgünlük, yeterli yiyecek bulamayanların yüzde 12'si olarak. ■ 7. Sayfa

► ATATÜRKÜN BU SÖZLERİ ÇERKEZ Mİ? 3
► TÜRKİYE İRAN OLUR MU? 4
► KÖR İNANÇ... 5
► RTE, KÜRT SİYASETİ İPUCU? 6
► PROPAGANDA'DA 'ŞİDİT' KOSULU 8
► LIBERALLERİN TARİHİ YANILGISSI 13
► NAPOLİTİ TÜRK 17

GÜNCEL
Cüneyt ARÇAYÜREK

Karşılıklı Tehditler Dönemi Notları...

Birine karşı ne de yapılmıştıdır denir ya da diğerleri. Birine de tehdit ediyor denir. Birine tehdit eden, tehdit edilenin... ■ Ankara, 6. Aralık 2012

Ata'ya 'faşist' diyen vekile ders

Atatürk ve İsmail Paşa'nın "Faşist" diyen vekillerin, Atatürk'ün "Faşist" dediği vekillerin, Atatürk'ün "Faşist" dediği vekillerin, Atatürk'ün "Faşist" dediği vekillerin... ■ Ankara, 6. Aralık 2012

GÜNDEM
Mustafa BALBAY

- Mustafa Balbay 1372 gündür tutuklu.
- Hükümet 650. gün.
- MHP içinde 545 gündür tutuklu.

- "Boşunadır yasalar; herkesi eşit olarak bağlamıyorsa ceza almadan onları çiğneyebiliyorsa."

Denis DiDEROT, Düşünceler (1774)

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

- **Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun** 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A(III) sayılı kararıyla ilan edilmiştir. 6 Nisan 1949 tarih ve 9119 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile "**İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin** Resmi Gazetede yayımından sonra okullarda ve öbür eğitim kurumlarında okutulması, yorumlanması ve bu Bildirge hakkında radyo ve gazetelerde uygun yayında bulunulması" kararlaştırılmıştır. Bakanlar Kurulu Kararı 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- **Madde 25 :** [HER-KE-SİN](#) kendisinin ve ailesinin **sağlık** ve refahı için beslenme, giyim, konut ve **tıbbi bakım** hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

>> Ama Türkiye'de hala, cezaevlerinde, kesin hüküm giymemiş, Hukuk Devletine emanet yılların tutukluları "de jure" değil ama "de facto hükümlüler" ölüyor! İnsanlığımızdan sonsuz utanç duyuyoruz, kahroluyoruz; sorumlular adına da..

İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi

- **Madde 3 :**

Sağlık Hizmetlerine Erişimde Adalet

Taraflar, **sağlık** gereksinimleri ve var olan kaynakları dikkate alarak, kendi yasal yetkileri kapsamında, uygun nitelikteki sağlık hizmetlerinden adil bir biçimde yararlanılmasını sağlayacak uygun önlemleri alacaklardır.

(5013 sayılı yasa, 9.12.03 tarih ve 25311 sayılı RG)

AB Temel Haklar Şartı

- Madde 34 : **Sosyal güvenlik ve sosyal yardım**

Birlik, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalardan kaynaklanan kurallar uyarınca, işini yitirme durumunda ve analık, hastalık, iş kazaları, geçindirilmeye muhtaçlık veya yaşlılık gibi durumlarda koruma sağlayan sosyal güvenlik yardımlarından ve sosyal hizmetlerden yararlanma..
hakkını tanır.

(Nice, 7 Aralık 2000) <http://ek12.utup.dpt.gov.tr/ab/hukuk/temelhak.pdf>

Lizbon Hasta Hakları Bildirisi-1981

- *Dünya Tabipler Birliği* tarafından **1981'de** yayınlanmıştır.
- Hekim, pratik, etik ve yasal tüm zorlukların bilincinde olarak, **her koşulda** vicdanının sesini dinleyerek hasta için en iyi olanı yapmalıdır.

Aşağıdaki Bildirge, hekimlik mesleğinin hastalara sağlamayı amaçladığı temel hakları içermektedir.

Yasalar veya hükümet uygulamalarının hastaların bu haklarına uygun olmadığı durumlardan **hekimler**, uygun yollarla bu uygulamaları düzeltmeye veya ortadan kaldırmaya çalışmalıdır.

- 1. Hasta, hekimini özgürce seçme hakkına sahiptir.

Lizbon Hasta Hakları Bildirisi-1981

- 2. Hasta, hiçbir dış etki altında kalmadan özgürce klinik ve etik kararlar verebilen bir hekim tarafından bakılabilmek hakkına sahiptir.
- 3. Hasta, yeterli ölçüde bilgilendirildikten sonra önerilen tedaviyi kabul veya reddetme hakkına sahiptir.
- 4. Hasta hekimden, tüm tıbbi ve özel hayatına ilişkin bilgilerin gizliliğine saygı duyulmasını bekleme hakkına sahiptir.
- **5. Her hastanın onurlu bir şekilde ölmeye hakkı vardır.**
- 6. Hasta, uygun bir dinsel temsilcinin yardımı da dahil olmak üzere ruhi ve manevi teselliği kabul veya reddetme hakkına sahiptir.

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-1

- **10.** Mahpuslara (Tutuklu + Hükümlü) kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uyumak için kaldıkları yerlerde, iklim koşullarına ve ayrıca metreküpteki hava miktarına, asgari metrekare alana, ışıklandırmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün gerekler karşılanır.

Kişisel temizlik

- **15.** Mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) kendilerini temiz tutmaları istenir ve bu amaçla kendilerine sağlıkları ve temizlikleri için gerekli su ve tuvalet malzemesi sağlanır.

Yiyecek

- **20. (1)** Kurum idaresi tarafından her mahpusa (Tutuklu + Hükümlü) sağlık ve kuvvet için yeterli ölçüde besin değerine sahip olan, iyi hazırlanan ve uygun saatlerde servisi yapılan yemek verilir.

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-2

Sağlık hizmetleri

22. (1) Her kurumda, psikiyatriden de anlayan en az bir nitelikli sağlık görevlisi hizmet verir. Kurumdaki sağlık hizmetleri, toplumun veya ulusun genel sağlık yönetimiyle yakın ilişki içinde düzenlenir. Kurumdaki sağlık hizmetleri, psikiyatrik olgularda tanı ve gerektiğinde ruh sağlığındaki normal dışı olan durumları tedavi etmeye olanak verecek biçimde düzenlenir.

(2) Durumu **özel bir tedaviyi gerektiren mahpuslar** (Tutuklu + Hükümlü), uzman kurumlara veya sivil hastanelere sevk edilir. Hastane hizmetlerinin kurum içinde verilmesi durumunda, bu kurumların araçları, donanımları ve ilaç stoklarının hasta mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) tıbbi bakım ve tedavilerini karşılayabilecek uygunlukta olur ve buralarda uygun eğitim görmüş görevliler bulunur.

(3) Her mahpusa (Tutuklu + Hükümlü), nitelikli bir **dişçinin** hizmetinden yararlanma olanağı verilir.

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-3

Sağlık hizmetleri

23. (1) Kadın mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) tutulduğu kurumlarda doğum öncesi ve doğum sonrası her türlü bakım ve tedavi için özel bir yer bulunur. Olanak bulunan yerlerde, çocukların kurum dışında bir hastanede doğmaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bebek hapisanede doğmuş ise, hapisanede doğduğu doğum belgesine işlenmez.

(2) Bebeklerin anneleri ile birlikte kalmalarına izin verilen kurumlarda, bebeklerin annelerinin bakımı altında olmadığı zamanlarda bırakılabilecekleri ve nitelikli kişiler tarafından hizmet verilen bir **kreş** sağlanır.

SON HABER

Saat 15:49

Meteoroloji'den
6 ilimize yağmur
uyarısı

Başbakan Erdoğan: Böyle
terbiyesizlik olmaz

Tarık el-Hasimi hakkında
şok karar!

Büyük kan kaybeden PKK
bakın ne istedi

Ben iyi bir evlat değilim, çünkü....

'ÖLÜYORUM' DEDİ KİMSE İNANMADI VE ÖLDÜ!

Cumhurbaşkanı Gül'ün gereği
yapılsın talimatını verdiği
tutuklu öldü

- **Ruhi Su**, 12 Eylül yönetiminin engellemeleri yüzünden (Evren-Özal yönetimi, yakalandığı hastalıktan kurtulabilmesi için Avrupa'ya sağaltıma gitmesi gerekirken, ozana **pasaport vermeyerek, erken ölümünü hazırladı.** Ölümünden kısa süre önce sanatçının yurtdışına çıkabilmesi için Almanya'dan çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Bunlardan biri, içlerinde Heinrich Böll, Günter Grass, Ingeborg Drewitz, Siegfried Lenz ve Günther Wallraf'ın da bulunduğu 10'u aşkın yazar, profesör ve bilim adamının imzalarını içeren bir çağrının Türkiye'ye gönderilmiş olmasıdır. Fakat Türkiye hükümeti her türlü ısrarlara kulaklarını tıkadı. Israrlı girişimler sonucu ölümünden ancak iki ay önce pasaport verildi. Ne var ki, iş işten geçtiği için, pasaport kullanılmasına olanak kalmamıştı. Yurtdışında sağaltım olanağı bulamadı ve 20 Eylül 1985'te **öldü.**

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-4

24. *Sağlık görevlisi, mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) özellikle fiziksel ve ruhsal hastalıklarına tanı koymak ve gerekli bütün önlemleri almak, bulaşıcı hastalık taşıdığından kuşkulandığı mahpusu (Tutuklu + Hükümlü) öbürlerinden ayırmak, rehabilitasyonu önleyebilecek fiziksel ve ruhsal kusurları not etmek ve her birinin fiziksel çalışma kapasitesini saptamak amacıyla, her mahpusun (Tutuklu + Hükümlü) kuruma girişinden sonra en kısa sürede ve daha sonra gerektiği her zaman mahpusu (Tutuklu + Hükümlü) görür ve muayene eder.*

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-5

25. (1) Sağlık görevlisi, mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) fiziksel ve ruhsal sağlıklarının bakımını yapar ve bütün hasta mahpusları (Tutuklu + Hükümlü), hastalıktan yakınları ve sağlığı bakımından özel olarak dikkat çekenleri her gün görür.

(2) Sağlık görevlisi, bir mahpusun (Tutuklu + Hükümlü) fiziksel veya ruhsal sağlığının bozulmuş olmasını ve mahpusun (Tutuklu + Hükümlü) sağlığının mahpusluğun devamı veya mahpusluk koşullarından biri nedeniyle kötü biçimde etkilenmiş olmasını kurum yöneticisine bildirir.

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-6

26.

(1) Sağlık görevlisi, aşağıdaki konularda düzenli olarak denetim yapar ve yöneticiye önerilerde bulunur:

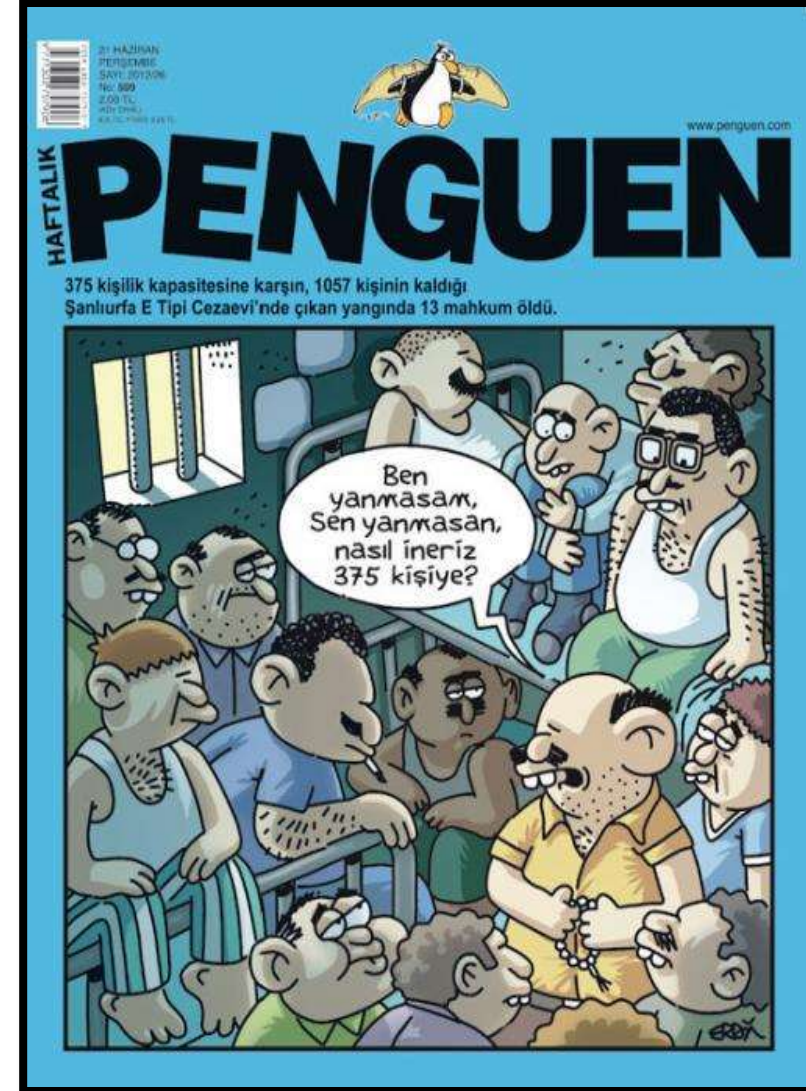
a) Yiyeceklerin kalitesi, niceliği, hazırlanması ve servisi;

b) Kurumun ve mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) hijyenik koşulları ve temizliği;

c) Kurumun temizliği ısınması, aydınlatılması ve havalandırılması;

d) Mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) giysilerinin ve yatacak yerlerinin uygunluğu ve temizliği;

e) Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinden sorumlu bir teknik personelin bulunmaması durumunda, beden eğitimi ve sporla ilgili kurallara uyulması.

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-7

32. (1) *Sağlık görevlisi mahpusu (Tutuklu + Hükümlü) muayene etmeden ve kendisine dar bir yere kapatma veya yiyecek azaltma cezalarının uygulanabileceği konusunda yazılı bir izin vermeden, böyle bir ceza uygulanamaz.*

(2) Mahpusun (Tutuklu + Hükümlü) fiziksel veya ruhsal sağlığına zarar verebilecek başka bir ceza için de aynı kural uygulanır. Hiçbir durumda, 31. Kuraldaki ilkeye aykırı olan veya bu kuraldan uzaklaşan bir ceza verilemez.

(3) *Sağlık görevlisi bu tür cezayı çekmekte olan mahpusları (Tutuklu + Hükümlü) her gün ziyaret eder; sağlık görevlisi, mahpusun fiziksel ve ruhsal sağlığı bakımından bu cezanın sona erdirilmesini veya değiştirilmesini gerekli görmesi halinde, durumu kurum yöneticisine tavsiye eder.*

MAHPUSLARIN (Tutuklu + Hükümlü) ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLAR-8

Mahpusların eşyalarının saklanması

43. (4) Bir mahpusun bir ilacı beraberinde getirmesi halinde, sağlık görevlisi bunların nasıl kullanılacağına karar verir.

Ölüm, hastalık, nakil ve diğerlerinin bildirilmesi

44. (1) Mahpusun (Tutuklu + Hükümlü) ölmesi veya ağır hastalanması veya ciddi biçimde yaralanması veya ruhsal hastalıklarının tedavisi için başka bir kuruma gönderilmesi halinde, eğer mahpus evli ise eşine veya en yakın akrabasına ve her koşulda, mahpus tarafından daha önce adı verilen kişiye kurum müdürü tarafından haber verilir.

(2) Mahpus (Tutuklu + Hükümlü), yakın akrabalarının ölümü veya ağır hastalığından haberdar edilir. Yakın akrabasının ölümcül hasta olması durumunda, koşulların elvermesi halinde mahpusun bu yakınına tek başına veya kendisine eşlik eden biriyle ziyaret etmesine izin verilir.

AKIL ve RUH HASTASI OLAN MAHPUSLAR

82. **(1)** Akıl hastası olduğu tespit edilen kişiler cezaevlerinde tutulamazlar ve bu kişilerin olanaklı en kısa sürede akıl hastanelerine sevk edilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılır.
- (2)** Diğer ruhsal hastalıklardan veya anormalliklerden yakınmacı olan mahpuslar (Tutuklu + Hükümlü), uzman tıbbi kurumlarda gözlem altına alınır ve tedavileri yapılır.
- (3)** Bu tür bir mahpus (Tutuklu + Hükümlü) hapisanede kaldığı sürece, bir sağlık görevlisinin özel olarak gözetimi altında tutulur.

91. Mahpusların (Tutuklu + Hükümlü) yaptıkları başvurunun makul olması ve giderlerini kendileri karşılamaları halinde, kendi doktorları ve dış hekimleri tarafından ziyaret ve tedavi edilmesine izin verilir. **(BM Enformasyon Merkezi, UNIC-Ankara UNIC Turkey, Ankara, 18.12.2000)**

Tutuklulara Uygulanacak Muameleler için Temel İlkeler, 14 Aralık 1990 tarihli 45/111 sayılı Genel Kurul kararı ile kabul ve ilan edilmiştir

9. Mahpuslar (Tutuklu + Hükümlü), hukuksal durumlarından kaynaklanan bir ayrımcılık yapılmaksızın, ülkede sağlanabilen sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır.

İSTANBUL PROTOKOLÜ -1

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu ve Genel Kurulu'nca ***İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı Aşağılayıcı Muamele*** veya Cezaların Etkileyici Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu olarak hazırlanan

İSTANBUL PROTOKOLÜ;

ışkence ve kötü muamele gördüğünü öne süren bireylerin değerlendirilmesi, işkence savlarının incelenmesi ve bu tür olayların yargıya, soruşturma yapmakla yükümlü öbür kurumlara raporlanması için uluslararası kuralları belirleyen bir başvuru kaynağıdır.

İSTANBUL PROTOKOLÜ -2

Istanbul Protokolü; çok açık bir biçimde, güvenlik güçlerinin çok özel hasta-hekim ilişkisinin yaşandığı muayene odasında bulunmaması gerektiğini belirtmiştir. Ancak muayeneyi yapan hekim, tutuklunun-mahkumun sağlık görevlilerinin güvenliğine ilişkin ciddi bir risk oluşturduğu düşüncesinde ise, hekimin istemi üzerine muayene sırasında ilgili kurumun güvenlik personeli hazır bulunabilir.

İSTANBUL PROTOKOLÜ bu durumda da muayene odasında bulunacak güvenlik gücünün polis ya da öbür kolluk güçleri yerine, o sağlık kuruluşunun güvenlik personelinin olması gerektiğini belirtmiştir. Protokol, bu durumda bile ilgili personelin hasta-hekim görüşmesini işitebilme uzaklığının dışında durması gerektiğini vurgulamaktadır. Hekim bu istemini ve gerekçelerini yazılı olarak kayıt altına almalıdır.

ÜÇLÜ PROTOKOL-1

- 17 Ocak 2000’de imzalanan ve 2003’te yeniden düzenlenen ve dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ve halen görevini sürdüren Sağlık Bakanı Recep Akdağ’ın imzalarını taşıyan **Üçlü Protokol’ün** 61. maddesinde ise şöyle denmektedir:
- “Terörle Mücadele ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Yasalarının kapsamı dışında kalan suçlardan tutuklu ve hükümlü olanların, hastanelerde muayeneleri sırasında jandarma, odanın korumalı olması durumunda kapı dışında bekleyecek, korumalı olmaması durumunda muayene odası içinde bulunacak, doktorla hasta arasında geçecek konuşmaları duymayacak uzaklıkta koruma önlemleri alacaktır. Ancak tutuklu ve hükümlülerce muayene sırasında yapılacak her türlü yasa dışı istem, ilgili sağlık personeli tarafından anında jandarma devriye komutanına bildirilecektir.”
- *Dolayısıyla İstanbul Protokolü ile Üçlü Protokol arasında bir çelişki doğmaktadır.*

ÜÇLÜ PROTOKOL-2

Uluslararası anlaşmaların Türk hukukundaki yeri ve etkisi, uzun süre İnsan Hakları Sözleşmeleri ve daha özel olarak **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** üzerinden yapılmış; ancak tartışmaların kaynağı olan Anayasa'nın 90. maddesine Mayıs 2004'te yeni bir tümce eklenmesiyle, insan hakları sözleşmeleri ve yasalarımızın çatışması durumunda hangisinin tercih edileceği büyük ölçüde netleşmiştir. Bu madde şöyledir:

- ❖ *“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla yasaların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri uygulanır.” (Anayasa md. 90)*

ÜÇLÜ PROTOKOL-3

Bu yüzden, hekimlerin; mahkum ve tutuklu muayeneleri esnasında kolluk güçlerinin içeride bulunma ısrarı, baskıyla kelepçenin çıkarttırılmaması veya kısıtlılığa neden oldukları öbür durumlarda

Üçlü Protokol yerine **İstanbul Protokolü**'ne göre davranmaları gerekmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi-**AİHM** kararlarında uyulması zorunlu bir ölçüt olarak tanımlanan İstanbul Protokolü'nün iç hukukta bağlayıcı bir hukuk kaynağı olduğunun tüm hekimlerce bilinmesi ve kabul edilmesi gerekmektedir.

AİHM'inde görüşülen Osman Karademir/TÜRKİYE davasında Mahkeme; İstanbul Protokolü'nün değişik bölümlerini ölçüt olarak,

Protokolü bir bütün olarak taraf devletler tarafından

bağlayıcı gördüğünü ortaya koymuştur.

ÜÇLÜ PROTOKOL-4

Bu olguda başvuru, güvenlik görevlilerinin doktorla muayene öncesi özel olarak görüşerek kendisine yapılan kötü muameleye ilişkin iddialarının tıbbi rapora girmesini engellediğini ileri sürmüştür.

Mahkeme yine İstanbul Protokolü'ne göndermeyle,

hekimlerin her zaman en yüksek etik ölçütlere göre davranmaları gerektiğini ve

muayenenin hekimin denetiminde, güvenlik görevlilerinin ve öbür devlet görevlilerinin bulunmadığı ortamda gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

ÜÇLÜ PROTOKOL-5

AİHM'inde görüşülen Karaduman ve diğerleri/TÜRKİYE davasında Mahkeme; bu davada başvurucular, gözaltı süresince Diyarbakır ve Ankara'da; farklı hekimler tarafından muayene edilmiş; raporların kimilerinde saptanan yaralanmalar, öbürlerinde belirlenememiştir. Ayrıca hazırlanan iki raporda yaralanmaların "eski" olduğu belirtilmiş ancak bu kavramla neyin kastedildiği açıklanmamıştır. Başvurucular, yerel mahkeme önünde Adli Tıp Uzmanları Derneği'nden iki uzmanın raporunu sunmuşlar, bu raporda gözaltı sırasında yapılan incelemelerin İstanbul Protokolü'ne uygun olmadığı saptanmıştır. AİHM, bu kararda da İstanbul Protokolü'nden uzun bir alıntı yapmıştır

(Ankara Tabip Odası İnsan Hakları Komisyonu Raporu, 10.6.11).

İÇ HUKUK KAYNAKLARI

Cumhurbaşkanı'nın yetkisi

Anayasa md. 104 : *Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama nedeni ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak,*

Madde 56 : Her-kes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir...

Devlet, her-ke-sin yaşamını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak;

... amacıyla sağlık kuruluşlarını .. planlayıp hizmet vermesini düzenler...

CEZA MUHALEMESİ YASASI

(Yasa No 5271, kabul tarihi 04/12/2004, yayımlandığı Resmi Gazete 17/12/2004, no 25673)

GÖZLEM ALTINA ALINMA

Madde 74 - (1) Fiili işlediği yolunda güçlü kuşklar bulunan “şüpheli” (suspect) veya sanığın **akıl hastası** olup olmadığını, akıl hastası ise ne zamandan beri hasta olduğunu ve bunun, kişinin davranışları üzerindeki etkilerini saptamak için; uzman hekimin önerisi üzerine, Cumhuriyet savcısının ve savunmanın (müdafiin, avukatın) dinlenmesinden sonra resmî bir sağlık kurumunda gözlem altına alınmasına, soruşturma evresinde sulh ceza yargıcı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından karar verilebilir.,

(3) Gözlem süresi üç haftayı geçemez. Bu sürenin yetmeyeceği anlaşılırsa, resmî sağlık kurumunun istemi üzerine, her kezinde üç haftayı geçmemek üzere ek süreler verilebilir; ancak sürelerin toplamı üç ayı geçemez.

CEZA MUHALEMESİ YASASI

(Yasa No 5271, kabul tarihi 04/12/2004, yayımlandığı Resmi Gazete 17/12/2004, no 25673)

YÖNETMELİK

Madde 99 : Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık denetiminin nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk (polis ve jandarma) tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kurallar, yönetmelikte gösterilir.

KUŞKULU ÖLÜMÜN BİLDİRİMİ

Madde 159 : *Bir ölümün doğal nedenlerden meydana gelmediği kuşkusunu doğuracak bir durumun varlığı veya ölünün kimliğinin belirlenememesi halinde; kolluk görevlisi, köy muhtarı ya da sağlık veya cenaze işleriyle görevli kişiler, durumu derhal C. Başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür.*

Denis Diderot, hukuk felsefesine 239 yıl önceden ışık tutuyor :

“ Gerçek yasacı halktan başkası olamaz.

Tepeden inme yasalara

halkın saygı duyduğu binde bir görülür.

Ama yasaları kendi yaptı mı; kendi işi bilip yürütecek, koruyacaktır onları.

Bunlar da bir kişinin sorumsuz istekleri değil; birçok insanın kendi mutlulukları, güvenlikleri üstüne birbirine danışarak vardıkları istekler olacaktır. ”

Denis DİDEROT / [*Düşünceler*, 1774]

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -1

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Madde 16 :

(1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye dek Türk Ceza Yasasının 57 nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler cezaevinde geçmiş sayılır.

(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmi sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur.

Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkumun yaşamı için kesin bir tehlike oluşturuyorsa mahkumun **cezasının infazı iyileşinceye dek geri bırakılır.**

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -2

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Ağırlaştırılmış yaşam boyu (müebbet) hapis cezasının infazı

Madde 25 :

1) Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar dışında, ceza infaz kurumlarında, olanak olmadığı takdirde tam donanımlı Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenlikli mahkûm koşullarında uygulanır.

Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması

Madde 48 :

c) **Hücreye koyma** cezasına ilişkin disiplin cezalarının infazından önce ve infazı sırasında hükümlü, hekim tarafından muayene edilir. İlgilinin bu cezaya katlanamayacağı anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya hekiminin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine dek hükümlünün iyileşemeyeceğinin tam donanımlı Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması durumunda ***hücreye koyma cezası infaz edilmez;***

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -3

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Nakiller

Madde 53 :

(2) Hükümlü (**dikkat, tutuklu değil!**) nakilden önce aranır ve kurum hekimine, yoksa başka bir resmi hekime muayene ettirilir; muayene sonucu yola çıkarılamayacağı anlaşılanlar, kurumun en üst amirince derhal resmi bir sağlık kuruluşuna sevk edilir. Mazeretinin, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekimin imzaladığı ve hastane başhekiminin onayladığı resmi rapor ile belgelenmesi durumunda nakil, mazeret ortadan kalkıncaya dek geri bırakılır.

Hastalık nedeniyle nakil

Madde 57:

(1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü (dikkat, tutuklu değil!), bulunduğu yere en yakın tam donanımlı Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -4

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Nakiller.

Madde 53 :

(2) Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin (dikkat, tutuklu değil!) başka yerlerdeki hastanelere sevki, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması durumunda, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilip, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın nedeni, tedavinin hangi nedenle bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla olanaklıdır. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -5

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Nakiller.

Madde 53 :

(3) Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi halde hükümlü (dikkat, tutuklu değil!) ait olduğu kuruma iade edilir.

(4) Hükümlü, acil durumlar dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil durumların varlığında Adalet Bakanlığına bilgi verilir.

(5) Hükümlü (dikkat, tutuklu değil!), sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiğinde, başka kurumlara nakledilebilir.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -6

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Madde 72- (1) Hükümlüye (dikkat, tutuklu değil!) Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinsel ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.

(2) Hükümlü, kendisine verilen günlük besin ve gereksinim maddeleri dışındaki gereksinimlerini kurum kantininden sağlayabilir.

Kantini bulunmayan kurumlarda, bu maddeler, idarenin izin ve denetimi altında dışardan sağlanabilir.

(3) Hasta hükümlüye, kurum hekiminin belirleyeceği besinler verilir.

(4) Kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara ve süt emziren annelere durumlarına uygun gıda verilir.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -7

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Madde 78 :

- (1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.
- (2) *Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.*
- (3) **Rızası olsa bile hiçbir hükümlü üzerinde tıbbî deney yapılamaz!**

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -8

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Sağlık denetimi

Madde 79: (1) Kurum hekimi, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek genel ve özel önlem alınması gereken hastalıklar ile kurumda sağlık koşulları yönünden alınması gereken önerileri içeren bir rapor düzenler ve kurum yönetimine verir.

Hastaneye sevk

Madde 80: (1) Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhal bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.

İnfazı engelleyecek hastalık durumu

Madde 81: (1) Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -9

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Hükümlünün kendisine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmesi

- **Madde 82-** (1) Hükümlüler, hangi nedenle olursa olsun, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettikleri takdirde; bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda ceza infaz kurumu hekimince bilgilendirilirler. Psiko-sosyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmeleri yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınamazsa, beslenmelerine kurum hekimince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.
- (2) **Beslenmeyi reddederek açlık grevi veya ölüm orucunda bulunan hükümlülerden**, 1. fıkra gereğince alınan önlemlere ve yapılan çalışmalara karşın yaşamsal tehlikeye girdiği veya bilincinin bozulduğu hekim tarafından belirlenenler hakkında, **isteklerine bakılmaksızın** kurumda, olarak bulunmadığında hemen hastaneye kaldırılarak muayene ve tanıya yönelik tıbbi araştırma, tedavi ve beslenme gibi önlemler, sağlık ve yaşamları için tehlike oluşturmamak koşuluyla uygulanır.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -10

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Hükümlünün kendisine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmesi

- (3) Yukarıda belirtilen durumlar dışında, bir **sağlık sorunu** olup da muayene ve tedaviyi reddeden hükümlülerin sağlık veya yaşamlarının ciddi tehlike içinde olması veya ceza infaz kurumunda bulunanların sağlık veya yaşamları için tehlike oluşturan bir durumun varlığında da ikinci fıkra hükümleri uygulanır.
- (4) *Bu maddede öngörülen önlemler, kurum hekiminin öneri ve yönetimi altında uygulanır. Ancak, kurum hekiminin zamanında müdahale edememesi veya gecikmesi hükümlü için yaşamsal tehlike doğurabilecek ise, bu önlemlere 2. fıkrada belirtilen koşullar aranmaksızın başvurulur.*
- (5) Bu madde uyarınca hükümlülerin **sağlıklarının korunması** ve tedavilerine yönelik zorlayıcı önlemler, onur kırıcı nitelikte olmamak koşuluyla uygulanır.

CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN -11

(Yasa no 5275, kabul tarihi 13/12/2004, yayımlandığı R. Gazete 29/12/2004, sayı:25685)

Beden eğitimi

Madde 87 : (1) Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır.

Madde 92 : (1) *Hükümlü; izin, hastaneye, C. Başsavcılığına veya duruşmaya sevk, eğitim, öğretim, işyurdu, cezanın ertelenmesi, saliverilme, nakil, deprem, sel gibi doğal afet ve yangın dışında ve yetkili makamca verilmiş yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dışına çıkarılamaz.*

(2)(**Ek: 25/5/2005-5351/6 md.**) 5271 sayılı yasanın 250 nci maddesinin 1. fıkrasında yer alan suçlarla ilgili olarak alınan bilgilerin doğruluğunun araştırılması bakımından zorunlu durumlarda, hükümlü veya tutuklular, rızaları alınmak koşuluyla, ilgili makamın ve C. Başsavcılığının istemi üzerine yargıç kararı ile geçici sürelerle ceza infaz kurumundan alınabilirler. Bu süreler, hükümlü veya tutuklu dinlendikten sonra işin niteliğine göre, her kezinde dört günü ve hiçbir biçimde on beş günü geçmemek üzere yargıç tarafından belirlenir ve hükümlülük ve tutuklulukta geçmiş sayılır. Ceza infaz kurumundan ayrılış ve dönüşlerinde hükümlü veya tutuklunun sağlık durumu doktor raporu ile belirlenir. Yer gösterme sırasında yapılan işlemlere ilişkin belgelerin bir örneği ilgilinin dosyasında korunmak üzere C. Başsavcılığına gönderilir.

TÜRK CEZA YASASI-1

Akıl hastalarına özgü güvenlik önlemleri

- Madde 57 :** (1) Fiili işlediği sırada **akıl hastası** olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik önlemine hükmedilir. Hakkında güvenlik önlemine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar.
- (2) Hakkında güvenlik önlemine hükmedilmiş olan **akıl hastası**, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığı veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine, mahkeme veya yargıç kararıyla serbest bırakılabilir.
- (3) Sağlık kurulu raporunda, akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre, güvenlik bakımından kişinin tıbbi denetim ve izleminin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, bunun süre ve aralıkları belirtilir.

TÜRK CEZA YASASI-2

Akıl hastalarına özgü güvenlik önlemleri

Madde 57 :

- (4) Tıbbi denetim ve izlem, raporda gösterilen süre ve aralıklarla, C. Savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleri ile sağlanır.
- (5) Tıbbi denetim ve izlemde, kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında, hazırlanan rapora dayanılarak, yeniden koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik önlemine hükmedilir. Bu durumda, bir ve devamı fıkralarda belirlenen işlemler tekrarlanır.
- (6) İşlediği fiille ilgili olarak hastalığı yüzünden davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişi hakkında 1. ve 2. fıkra hükümlerine göre yerleştirildiği yüksek güvenli sağlık kuruluşunda düzenlenen kurul raporu üzerine, mahkûm olduğu hapis cezası, süresi aynı kalmak koşuluyla, kısmen veya tümüyle, mahkeme kararıyla akıl hastalarına özgü güvenlik önlemi olarak da uygulanabilir.

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ ile CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK

(Bakanlar Kurulu karar tarihi - sayısı; 20/03/2006; 2006/10218; RG 06/04/2006, sayı 26131)

SAĞLIK SERVİSİ

Madde 25 - (1) Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir.

Sağlık servisinde cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar.

(2) Cezaevi hekiminin görevleri

- a) Kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar,
- b) Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenlerin ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri kurum en üst amirine bildirir,

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ ile CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK

(Bakanlar Kurulu karar tarihi - sayısı; 20/03/2006; 2006/10218; RG 06/04/2006, sayı 26131)

SAĞLIK SERVİSİ

- c) Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için alınacak önlemler ile ayrıca iaşenin (yiyeceğin) niteliğine, miktarına ve dağıtım biçimlerine, hükümlülerle personelin temizliğine, **kurumun sıhî tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin** sağlık koşullarına elverişli işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sağlık koşullarına uygun yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları belirlemek amacıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler,
- d) *Merkezi bütçe ve işyurdu tarafından alınan **tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini belirler,***
- e) Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar,
- f) *Sağlık servisinin; tıbbi, idarî ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler,*
- g) Sağlık servisinin, tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru tutulmasını sağlar,

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ ile CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK

(Bakanlar Kurulu karar tarihi - sayısı; 20/03/2006; 2006/10218; RG 06/04/2006, sayı 26131)

(3) Diş hekiminin görevleri: Hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

(4) Hekimlerin ortak görev ve sorumlulukları: Cezaevi hekimi ve dişhekimisi, sağlık servisinde çalışan öbür personelle birlikte, aşağıda belirtilen işleri yapmak için ortak görev anlayışıyla davranır.

a) Sağlık gözetimi : Tabipler kurumu sık sık denetler ve kurumun mevcuduna göre ayda bir veya iki kez olmak üzere kurumun tümünü gezerek, kurumun genel sağlık durumunu denetler, ivedi önlem alınmasını gerektiren bir hastalığın bulunması durumunda derhâl kurum en üst amirine bildirir,

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ ile CEZA ve GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK

(Bakanlar Kurulu karar tarihi - sayısı; 20/03/2006; 2006/10218; RG 06/04/2006, sayı 26131)

b) Hekimler, öbür unvanlardaki personel gibi kurumun özelliği dikkate alınarak vardiya sistemine göre çalıştırılabilir. Vardiya sisteminin uygulanmadığı durumlarda, önemli bir rahatsızlık bildirildiğinde, günün her saatinde kuruma gelerek gerekli önlemleri alır.

(5) Eczacının görevleri (md. 48)

ı) Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık önlemleri, tıbbi tetkik ve zorunluluklar dışında kurumlarda, olanaklı olmadığında tam donanımlı Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenli mahkum koğuşlarında uygulanır.

HAPİS CEZASININ İNFAZININ HASTALIK NEDENİ İLE ERTELENMESİ

Madde 54 : (1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye dek kadar 5237 sayılı yasanın (Türk Ceza Yasası) 57 nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler, ceza infaz kurumunda geçmiş sayılır.

(2) Öbür hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının hükümlülere ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile

hapis cezasının infazı, hükümlünün yaşamı için kesin tehlike oluşturuyorsa cezanın infazı, hükümlü iyileşinceye dek geri bırakılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adlî Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam donanımlı hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adlî Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca verilir.

REVİR

Madde 114 :

(1) Her kurumda bir revir bulunur.

Revir, **cezaevi hekiminin** sorumluluğunda faaliyet gösterir.

(2) Kurum revirinde bulundurulması gerekli tıbbî araç ve gereçler ile kurum revirinin çalışma ilke ve yöntemleri kurum iç yönetmeliğinde gösterilir.

(3) Yasa hükümlerine ve durumlarına göre, 5275 sayılı yasanın 16 ncı maddesinin 4. fıkrasının uygulanamadığı durumlarda, **gebe** olan kadın hükümlülerin bulunduğu kurumlarda, doğum öncesi ve doğum sonrası her türlü bakım ve tedavi için özel bir yer ayrılır. Doğumun kurum dışında bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmesi için gerekli önlemler alınır. Ancak, doğum, kurumda gerçekleşmişse çocuğun kurumda doğduğu, doğum belgesine işlenmez.

HÜKÜMLÜLERİN HASTANELERDE MUAYENE ve TEDAVİLERİ

Madde 116 :

(1) Kurumda tedavisi olanaklı olmayan hastalığı bulunan hükümlülerin muayene ve tedavileri Devlet ve üniversite hastanelerinde gerçekleştirilir.

Hükümlülerin yatarak tedavileri, bunlar için ayrılan hükümlü koğuşlarında yapılır. Hükümlü koğuşu yoksa, tedavileri dış güvenlikten sorumlu güvenlik görevlileri tarafından gerekli önlemler alınarak hastanelerin öbür birimlerinde yapılır.

*(2) Açık kurumlar ile **çocuk eğitimevi** hükümlülerinin kurum dışındaki yatarak tedavileri, tedavi eden kurumun bulunduğu yerdeki kurumun iç güvenlik görevlileri gözetiminde ve hükümlü odası dışındaki bir bölümde yapılır.*

(3) Kurum dışında yatarak tedavileri yapılan hükümlülerin yanında, tedaviyi yapan hekimin raporuyla zorunlu olduğunun bildirilmesi durumunda eşi, annesi, babası, kardeşi, çocuğu, bunlar yoksa C. Başsavcılığının uygun gördüğü bir aile yakını eşlikçi olarak bulundurulabilir

HÜKÜMLÜNÜN MUAYENE ve TEDAVİSİ

Madde 117 :

(1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi cezaevi hekimince yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.

(2) Kurumda, hükümlünün muayene veya tedavisi sırasında cezaevi hekimince istenmediği sürece, muayene odasında sağlık personeli dışında görevli bulundurulmaz. Ancak güvenlik amacıyla ve konuşulanların duyulmayacağı biçimde, kurum idaresi tarafından gerekli önlemler alınır.

HÜKÜMLÜNÜN MUAYENE ve TEDAVİSİ

Madde 117 :

- (3) Sağlık Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.
- (4) *Rızası olsa bile hiçbir hükümlü üzerinde tıbbî deney yapılamaz.*

İNFAZI ENGELLEYECEK HASTALIK DURUMU

Madde 118 : (1) Cezaevi hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum en üst amirine bildirilir.

HÜKÜMLÜNÜN KENDİSİNE VERİLEN YİYECEK ve İÇECEKLERİ REDDETMEŞİ-1

Madde 119 :

(1) Hükümlüler, hangi nedenle olursa olsun, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettikleri takdirde; bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda cezaevi hekimince bilgilendirilirler.

Psiko-sosyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmeleri yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınamazsa, beslenmelerine cezaevi hekimince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.

HÜKÜMLÜNÜN KENDİSİNE VERİLEN YİYECEK ve İÇECEKLERİ REDDETMESİ-2

Madde 119 :

(2) Beslenmeyi reddederek **açlık grevi veya ölüm orucunda** bulunan hükümlülerden, birinci fıkra gereğince alınan önlemlere ve yapılan çalışmalara karşın yaşamsal tehlikeye girdiği veya bilincinin bozulduğu cezaevi hekimince belirlenenler hakkında, isteklerine bakılmaksızın kurumda, olanak bulunmadığı takdirde derhal hastaneye kaldırılarak muayene ve tanıya yönelik tıbbi araştırma, tedavi ve beslenme gibi önlemler, sağlık ve yaşamları için tehlike oluşturmamak koşuluyla uygulanır.

HÜKÜMLÜNÜN KENDİSİNE VERİLEN YİYECEK ve İÇECEKLERİ REDDETMESİ-3

(3) Yukarıda belirtilen durumlar dışında, bir sağlık sorunu olup da muayene ve tedaviyi reddeden hükümlülerin sağlık veya yaşamlarının ciddi tehlike içinde olması veya kurumda bulunanların sağlık veya yaşamları için tehlike oluşturan bir durumun varlığında da 2. fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Bu maddede öngörülen önlemler, cezaevi hekiminin öneri ve yönetimi altında uygulanır. Ancak, cezaevi hekiminin zamanında müdahale edememesi veya gecikmesi hükümlü için yaşamsal tehlike doğurabilecekse, bu önlemlere 2. fıkrada belirtilen koşullar aranmadan başvurulur.

(5) Bu madde uyarınca **hükümlülerin sağlıklarının korunması** ve tedavilerine yönelik zorlayıcı önlemler, onur kırıcı nitelikte olmamak koşuluyla uygulanır.

HÜKÜMLÜLERİN SAĞLIK GİDERLERİ

(Madde 120)

- (4) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmayan hükümlünün üniversite hastaneleri dahil sağlık kurumlarındaki muayene, tetkik, kontrol ve tedavi bedelleri Sağlık Bakanlığı, ilaç bedelleri ise Adalet Bakanlığınca karşılanır.

EKONOMİK ZORLUK ve İNSAN SAĞLIĞI

**“Hiçbir ekonomik zorunluk,
insan sağlığına zarar
verecek bir işlemin
nedeni olamaz..”**

***(İHEB) İNSAN HAKLARI
EVRENSEL BİLDİRGESİ - 1948***

ÖLÜM (Madde 121)

- (1) Kurumda barındırılan hükümlünün ölümü hâlinde, durum bir tutanakla belgelendirilir. Tutanak ve cezaevi hekiminin raporu ile birlikte durum, kurumun en üst amirince hemen C. Başsavcılığına, kuruma kabul sırasında beyan ettiği yakınlarına bildirilir, Yabancı uyruklu olması durumunda ise 68 inci madde hükmü uygulanır.
- (2) Hükümlü hakkında kurum kayıtlarına göre, ölümü bildirilebilecek yakınlarının saptanamaması durumunda, durum nüfusa kayıtlı olduğu yerdeki mülkî amire bildirilir. Hükümlünün yabancı uyruklu olup da mensubu olduğu ülkenin Türkiye'de yerleşik diplomatik temsilciliği veya konsoloslugu yoksa, durum C. Başsavcılığı aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına bildirilir.
- (3) Kurum en üst amiri, C. Başsavcılığının izni ile cenazenin gömülmesi için gereken önlemleri alır. Gömme için istenirse, C. Başsavcılığının izni ile cenaze yakınlarına verilir. Yakınları bulunamaz veya yakınlarınca herhangi bir başvuru yapılmazsa, gömme işlemi C. Başsavcılığının yazılı istemi üzerine kurumun bulunduğu yer belediyesince yerine getirilir.

HÜCREYE KOYMA CEZASI

c) Hücreye koyma cezasının (md. 153) infazından önce ve infazı sırasında hükümlü, cezaevi hekimince muayene edilir. İlgilinin bu cezaya katlanamayacağı anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya cezaevi hekiminin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine dek hükümlünün iyileşemeyeceğinin tam donanımlı Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması durumunda hücreye koyma cezası infaz edilmez; yerine ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası iki katı süreyle uygulanır. Raporlar infaz dosyasına konulur.

ZORLAYICI ARAÇLARIN KULLANILMASI

Madde 155 : (1) *Hiçbir durumda zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz.*

Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar;

- a) Çocuk hükümlüler dışında olmak üzere, yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçımayı önlemek için,
- b) Kurum revirinde veya sağlık kuruluşunda hükümlü hakkında uygulanacak muayene, tanı ve tedavi sırasında, muayene, teşhis ve tedavi işlemlerinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için zorunlu görülmesi durumunda cezaevi hekimi veya hekimin istem ve gözetiminde,
- c) Öbür denetim yöntemlerinin yetersizliği durumunda hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için, kurum en üst amirinin emriyle, kullanılabilir.

Anayasa'nın bağlayıcılığı..

- ◆ “ Bir anayasanın ilk sözü,
devletin başındakileri bağlamalıdır.
Biz baştakiler bu yasaları değiştirir
ya da çığnersek **halkın düşmanı**
olmuşuz demektir ve halk,
bize düşman olmakta haklıdır.”

Denis DIDEROT [*Düşünceler*, 1774]

Aydınlanma döneminin ünlü kvasiği “**Ansikopledi**” nin yazarı..

“Ulusun; tüm bireylerinin sağlıklı olmaları için sağlık koşullarını gerçekleştirmek, Devlet durumunda bulunan siyasal kuruluşların en BİRİNCİ görevidir.”

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK